

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányboltokban.

Ünnepi beszéd.

A Vörösmarty-kör márc. 14-én tartott ünnepélyén mondotta:
KALTENECKER VIKTOR dr.

Az organikus világ kifejlődésében két nagy elv érvényesülését ismeri fel a modern természettudomány. Az egyik az átörökítés elve, mely biztosítván a fajok bizonyos fokú állandóságát, megakadályozza az átmenetek nélkül való ugrászerű fejlődést; a másik a fokozatos változás elve, mely nem engedi az organizmust változatlan formában megmerevedni, hanem igyekszik azt a megváltozott viszonyokhoz hozzáidomítva állandóan életképesé tenni.

A két nagy elv érvényesülését az emberalkotta organizmusokban is felfaljuk. Az abstract politika mint tudomány az átörökítés elvét konservatív elvnek, az alkalmazkodás elvét pedig haladó elvnek, vagy, hogy a XIX. század nem egészen megfelelő nomenclaturáját használjam, liberális elvnek nevezi.

A két elv az egészséges szerves fejlődés szempontjából itt is egyenlő értékű. A konservatív elv szerepe a nemzeti sajátosságoknak, a nemzeti jellegnek fenntartása, a haladó elv szerepe pedig a folytonos s fokozatos tökéletesedés.

Ezen szempontból fogva fel a két elv értékét, nem osztatom sem azon történelmifilozófusok nézetét, akik a magyar nemzetet egyoldalúan liberális irányúnak, sem azokat, akik túlnyomóan konservatív gondolkodásúnak tüntetik fel.

Egészen a XVI. századig a mi nemzetünk a legegészségesebb szerves, fokozatos fejlődés képét mutatja. A kereszténység felvétele határozottan liberális, mondhatnám forradalmi vonás a pogányság konservatívizmussával szemben. A kereszténységnek speciálisan magyar élete, a belőle kifejlődő lovagi és hűbéri intézménynek különös s a nyugati államokétól lényegesen eltérő magyar vonásai, a renaissance kor szellemi és társadalmi hatásainak sajátos magyar érvényesülése azonban a két elv harmontájára mutat.

Csupán a XVI. században áll be változás. A folytonos háborúk s a pusztá létté váló küzdés következtében a haladás ereje mintna teljesen kiveszett volna nemzetünkben. Nyugaton a termelési módok megváltozása, az ipar és kereskedelem fellendülése egészen új néprétegeket és társadalmi osztályokat teremtenek, melyek a további fejlődést azután kierősökölják. Nálunk az örökös harc közepette ily új társadalmi rétegek nem keletkezhetnek, a társadalmi, a rendi szerkezet a régi marad.

Ebből megértjük, hogy mennyivel nehezebb a mi átalakulásunk, mint nyugaton. Franciaországban az átalakulás harc, az egymással szemben álló társadalmi osztályok ádáz tusája, egyszerű mérkőzés, melyben az erősebbnek kell győzni. Nyugaton a jog átalakulása egyszerű következménye a tényleg már beállott változásoknak, egyszerű formakérdés. Nálunk a szemben álló társadalmi osztályok híján azonban nem harc az átalakulás, a mi átalakulásunk az a jótékony forrás, az a jótékony lán, melyet az egészséges szervezet, az egészséges vér fejt ki a halál

csirái ellen. Nálunk nem az öntudatra ébredt néprétegek termelik az új eszméket, hanem éppen megfordítva, az új eszméknek kell megteremteniük a hozzájuk való népet.

Nem hiányoznak azért nálunk sem a haladási törekvések. II. József a felvilágosodott abszolutizmus, Martinovics és társai a francia forradalom demokratikus eszméi alapján igyekeznek keresztül vinni a haladást. Egyik kísérlet sem sikerülhet, mert nem a ténylegesen kifejlett állapotokat veszi a haladás alapjául. II. József reformtörekvései az életképes nemzet konservatívismusaiba ütköznek. Martinovics és társai kísérletének szintén meg kell hiúsulnia, mert nálunk nincsenek meg azok az új társadalmi rétegek, melyek az ez irányú haladásnak mozgatói lehetnek volna.

A dilemma tehát, amelyben állunk rettenetes. Haladni kell, mert ha megállunk, úgy a haladók eltipornak bennünket. Haladni azonban a korral mégsem tudunk, mert a nemzeti élet szempontjából egyedül lehetséges demokratikus haladásnak hiányzik nálunk az archimedeszi pontja, melyen lábát megvethetné, hiányzik a nép.

Egy emberen fordul meg ezen rettenetes helyzetben a magyar nemzet sorsa. Széchenyi István veszi fel programjába a jogi s társadalmi intézményeknek s az egész nemzeti gazdálkodásnak reformját, hogy így az akadályok elhárításával új néprétegek kelhessenek öntudatos életre. Széchenynek, az idegen nemzetek alkotó zsi-bongásából hazatérő általán magyar katonatisztnak az érdeme, hogy meglátta nemzetünkben azt az egészséges vérkeringését, mely ama jótékony lán kifejtésére képes leend. S akkor amikor megfogalmazza a borzasztó kérdést, hogy lehet e még ezt a nemzetet életre keltetni, a zseniális lélek csodálatos intuíciójával megállapítja azon feleletet, mely a későbbi küzdelmek jelszavává válik: Magyarország nem volt, hanem lesz. Széchenynek, majd később Kossuthnak s egy egész nagy generációnak érdeme, hogy a magyar nemzet háromszáz esztendőtt lépett egyszerre előre s újra elfoglalta helyét az életképes, a haladó nemzetek sorában.

Megemlítem-e az ő munkájuk eredményét? Rámútasok-e a jelentéktelen német telepből hatalmas fejlődött fővárosra, kifejtett vasúti hálózatunkra, az ipar, a kereskedelemnek viszonylag óriási fellendülésére, az irodalmi, a tudományos, a közművelődési, emberbarát, jótékonyági intézményeinknek, iskoláinknak sokaságára, melyek élnek és munkálnak egy nagy hivatás szolgálatában, hogy nyilvánvalóvá tegyem a nagy lépést, melyet az ő nyomukban a haladás útján megtettünk. Nem folytatom, hiszen mindez nem lényeg, hanem csupán csak következmény, következménye annak, hogy nemzetünk egyéniségének megtartása mellett meg tudta oldani a XIX. század problémáját.

Ha egy század eszmei tartalmát, törekvéseit, célját egy nagy kérdésbe foglalom s azt mondom, hogy ez a kérdés a század problémája, úgy a XIX. század problémája kétségtelenül a nép, új néprétegek nemzeté avatása.

Tudjuk, hogy a probléma megoldása mennyivel nehezebb nálunk, mint a nyugaton, tudjuk, hogy a probléma megoldása nálunk nem pusztá formakérdés, jogtálatkítás, hanem új néprétegek öntudatra keltése, tehát valósággal teremtés. Tudjuk, mert következményeiben látjuk, hogy a múlt század ama nagy generációja ezt a nagy feladatot fényesen megoldotta. S ha már most azt kérdezzük, hogy a hosszú küzdelemben, ebben a hosszú politikai és főként társadalmi fejlődési folyamatban mi tulajdonképpen március 15-e jelentősége, hogy tulajdonképpen mi az oka annak, hogy a múlt század törekvéseinek, küzdelmeinek eszmei tartalma március 15-e emléke körül sűrűsödik össze, úgy nekem akkor Goethe Faustjának az a jelente jut eszembe, amikor Faust a Szent János evangélium fordításába fog. Mindjárt az első sorban megadok. Nem tudja a logos szót lefordítani. Nem elégíti ki: kezdetben vala az ige, sem: kezdetben vala az eszme. Végre hosszú tüprengés után megállapodik ebben: kezdetben vala a tett.

Mélyeséges értelmitök van a költő szavainak tisztelt uraim. Azt jelentik ezek a szavak, hogy az emberi világ a realitások világa, azt jelentik, hogy az emberi világban a kezdet a tény.

A mi világunkban is őit az eszme már március 15-ike előtt is. A mi világunkban is meg van a törekvés a XIX. század problémájának megoldására, új széles néprétegek nemzeté avatására. Ezen dicső nap előtt azonban nem látjuk ezt a népet sehol, a gondolat csak gondolat, az eszme csak eszme, a törekvés csak előkészület. Tettét a gondolat csak március 15-én válik. Akkor látjuk az első ténny, akkor látjuk először a magyar népet beleállani a történelem folyamába. Ekor jelenik meg a hosszú fejlődési folyamat tulajdonképeni céljának, az új néprétegek teremtésére irányzott törekvésnek első realis ténye, e napon válik a nép először tényezővé, ezen a napon hajtja végre az első tettet s mivel — kezdetben vala a tett — e napon látjuk először megoldva a század problémáját s azért méltán fűzzük e naphoz, mint az első tényhez küzdelmeink emlékéit.

Megállanunk azonban nem szabad. Az a csodálatos szervezet, az az évszázadok viharában megedződött fa, melynek Magyarország a neve, mind mélyebben bocsátja gyökereit a földbe. Ezeknek a gyökereknek, hogy a fa éljen és viruljon a nemzet összes rétegeire szűkségük legyen. A múlt században kialakult állam, mely a népet avatta nemzeté, ismét új elemekbe kezd behatolni s hogy ezek az új elemek valóban a nemzet elemeivé is váljanak, ez uraim a ránk virradó XX. századnak is a problémája. Ennek a problémának a megoldása a mi generációnk feladata s feladatunk megoldásában kövessük: mi is a múlt század nagy nemzedékének példáját. Hasson át bennünket a haladás gondolata, de egyszersmind legyünk arról is meggyőződve, hogy a századok sorában kialakult nemzeti egyéniség szintén valóságos érték s az egészséges fejlődésnek szintén nagy tényezője. Ki ne tudná, hogy a földet napkörüli pályáján a centrifugális röperő viszi tova, de kinek jutna eszébe ebből

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Nagy választék ágy- és asztalnemlemben, színes és fehér barchetok stb.

olcsó, szabott árak mellett

Mai lapunk 4 oldal.

Sa voy

BUDAPEST.

VIII., JÓZSEF-KÖRÜT 16.

a Nemzeti Színház közvetlen közelében.

NAGYSZALLODA

A főváros legszebb és legmodernebb szállodája. — 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés, villanyvilágítás. Lift. Hűdég és melegvíz minden szobában. Szobák 3 kor-tól feljebb. Elsőrangú étterem.

azt következtetni, hogy a központi vonzóerő haszontalan valami, mert megakadályoz bennünket a mindenség mélységei felé való repülésben. Az igaz, hogy a központi erőnek engedve elpusztultunk, de a hideg világűrbe kiröpítve szintén csak elpusztultunk. Azért ma, mikor ama nagy nemzedék munkája eredményének megsokszorozására írtam poharamat, nem kívánhatok jobbat, mint azt: „vegyünk tízet az 6 tüzökből, leiket az 6 lelkükből, hitet az 6 hitükből s induljunk bátran az 6 nyomukba.

Március 15.

A Függetlenségi Kör márc. 15-én tartott ünnepélyén mondotta: **KEREKES LAJOS** dr.

Mélyen tisztelt Ünnepelő Közönség!

Hatvankét év után ismét reánk hasadt március 15-ének hajnala.

Külön a mezőn, tavaszi verőfényen megszólalt már a pacsirta dala s dalában a szabadság imádjásának minden éjét betöltő ősi ösztöne.

A magyar nemzet millióinak lelke is felkivánczolik ma borús napok fojtó ködéből, sivár jelennek lenyűgöző, sorvasztó küzdelmekből, megasabb, napsugaras légrétegekbe s fürdőni vágyik, mint a pacsirta, tavasz verőfényben, szabadságban.

Vannak szerencsés nemzetek, amelynek fiait ujjongó örömmel, boldog áradással üheltnek nemzeti ünnepet. Hiszen a miért az ő apák a multban vérrel, könnyel s tenger fájdalommal áldottak, az a jelennek élő valósága lett.

És hatán lelkükre nehezül is nemzeti emlék-ünnepelken a mult szenvedéseinek s az utódokat megváltó vívdásainak szomorú árnya, elűzi hamar a jobb és szebb jelen.

Miért is kísértésen a mult ott, ahol annak álmai a jelenben valóra váltak.

Boldogok vagytok idegen hazának gyermeki, akiknek lelke csak pusztá kegyeletből keresi fel a multak mezőit, hogy annál édesebb örömmel térjen egy szép jelenbe vissza.

Mi más a mi nemzeti ünnepünk: Március 15-ike. Mi körülöttünk nincs a kivívott győzelem boldog valósága.

Még egyre folyik a véget érni nem tudó, 4 évszázados küzdelem, soha el nem alkudható ősi jogok, nemzeti függetlenség és szabadságért, önálló nemzeti létezésért.

A szelelő, mely végig suhan a hazai rónán, több évszázados émesztő nemzeti vágyakat, sáhajokat hord szárnyain. A fergeteg, mely átrohan völgyön és hegyen, 4 évszázados nemzeti fájdalom és keserűség szavát nyögi.

S mi még mindig csak álltatjuk, álltatjuk magunkat, hogy a jelen tán nem is valóság; csak kínzó, nyugtot nem engedő álom, amelyből lesz még ébredés.

Nekünk március 15-ike nemcsak a mélyes honfűl kegyelet és hála ünnepe, hanem egyúttal milliók szorongó szívének forró nemzeti imája, a népek mindenható Atyjához: Balsors, akit régen tép. Hozz reá vig esztendőt. Megbűnhődte már e nép a multat s jövendőt.

Nekünk március 15-ike a kinyilatkoztatásnak szent ünnepe. Mióta magyar szívek dobognak a tövises hazai göröngyökön, egy ezer év óta sosem hallotta nemzetünk oly megrázó erővel memyrdörögni annak intó szavát. Ki nekünk hazát adott, mint 1848 március 15-én.

És évről-évre a honszerlem tiszta hevtülete, a hazához hű szívekben visszhangja kél e napon a 62. éve elhangzott-égi szövegnek: „Az én lelkem a szabadság lelke s te a szabadság világszított népe vagy. Csak küzdj és bennem bízzál!

Mélyen tisztelt Ünnepelő Közönség!

Birodalmak eresznek, új államok születnek. Tudomány, korszellem rendszert, tételeket,

formákat cseréli. Az idő fut, az ember átalakul tudása, felfogása és látó körében.

Köröttünk minden forog és változik. „Zúg az élet tengerárja. Mindenik hab új világ” amint a költő mondja.

Csak a tökéletesnek Isten sugallta eszméi: az eszmények ragyognak fölöttünk évezredek óta változatlanul.

És azért azok a nemzeti események, a nemzeti életnek azok az epochái, amelyekben eszmék, ideálok uralkodtak a lelkek fölött, nem kopnak, értéktelenednek el soha.

Kisérleljük meg, m. t. Közönség! 62 év után, az ihlet erejével lelkünk elé idézni annak az örök szép Isteni színjátéknak képét.

A XVIII. század végén tűnemenyes fordulattal állott be a népek életében. Mint hatalmas sas kelt szárnyalásra a történelemnek viharokkal terhelt egén egy új korszak, karmai között s a szilánkokra zuzott francia trón roncsaival, csőrében a népszabadságnak emberi jogoknak egy szüetle, korhadtt világot felgyújtó tüzsóváival.

Nagy eszmék, fenséges gondolatok, istenítő érzések sziporkáztak az emberiség fölött s a népek Hugó Viktor szerint megtanultak különbséget tenni az ég csillagai s azok között amelyeket oszoba, hápogó rucák nyomtak lábaikkal a szikladó mocsár niszapjába.

A mi nemzeti ébredésünk is a XVIII. század végén kezdődött.

1790-től 1825-ig bizonytalan tapogatózással még az utat keresve, de minden téren, nyelv, jog, szokások s intézmények terén haladt az újjászületés nagy gondolata felé egész Magyarország.

1825-től 1848-ig rohamosan zajtott le a nagy korszakalkotó munka s egy negyedszázad után, 1848 március 15-én a nemzet örömujjongás között ünnepelte az újjászületés diadaialt.

Mély áhitat, elmélő csodálat fogja el az utódot ennek a mesés erejű és nagyságu nemzeti korszaknak szemlélésén.

Újjászületni, szabadságot, ősi jogot, alkotmányt visszaszerezni; elkorhadtt intézményeket lerombolni; a romok fölött felépíteni az új Magyarországot; bevenni abba az egyenlő jogok és kötelességek felemelő érzésével egy testté forrasztott nép millióit; a középkorból 3 évszázadon átrohanva egyszerre belépni Európa kultur nemzetei közé: egy negyed évszázad kellett csupán.

A nemzet minden életerejének pártját ritkító felbuzdulása, a hazaszeretet szent fellángolása, a teremtő alkotó munkásság isteni ihlete egy negyed század alatt egész történelmet alkotott.

Egy negyed század szük partjai között zúgott le a felmagasztosult küzdelem mind azért, amint egy szenvedésiben megedződött, megemesült nemzet eszményül, célul tűzött ki, hogy biztosítson szebb és boldogabb jövőt.

És nem az isteni gondviselés beavatkozása, égi ihletés volt-e, hogy amidőn a nemzetnek nagy feladataiban szüksége volt reá, ugyanakkor a nagy szellemek, fényes elmék, eszményi tisztaságu jellemek, erőkezű reformerek példás önzetlenségű hazafiak, nagy költők, írók, szónokok, népzérek, államférfiak egész serege lépett föl közéletünkben mint a magyar nemzeti Géniusznak egy-egy isteni lángnyelve.

Az 1790-től 1848-ig terjedő 60 év volt a magyar Génius teremtő munkásságának gyémánt kora.

A nagy Genie is rászorult a kedvező időviszonyok közreműködésére, hogy feltárja magát s érvényesüljön. Amint Carlyle mondja: „Az izzó nap lovanak nem valók egy taligás gebe szereszámai; annak patái tüzökből vannak s örvénye az ég boltján át vezet.

Valóban, méltóbb időben és keretben magasztosabb feladat ritkán adódik nagy szellemek érvényesüléséhez, mint egy legnesesebb, legtisztább fellángolásban égő nemzet: mythikus küz-

delme az ősök vére és szenvedéseik kárváriájával megtartott jogokért, szabadságért; a fejlődés nemes ösztönétől parancsolt szabad szellemű, demokratikus fejlődésért.

És mikor e békességes szándékai mellett is csodás erejű küzdelem izzása tetőfokát elérte, jött 1848 március 15-ike, nemzeti életünk örök-szépségű napja.

Kossuth Lajos, akinek nagy lelke keblére ölelte, lángelméje megvalósulás felé vitte nemzetének összes vágyait, a pozsonyi országgyűlésen villámokat szóró, menydörgő beszédével tette szölitő nemzetét, a nemzet nevében Petőfi felelt rá a Talpra magyarnak feltámadást hirdető, büvös erejű dalával s milliók zúgták utána lelkes áhitattal a szent esküvést.

Hogy mit érezhetett a nemzet, midőn először zúgott fel e dal március 15-én, leírni nem lehet. Egy jelen volt író szerint: „Mintha a halmazó felhők villám szikrákat szórának s az emberekben a kebel minden gyúanyaga lángba csapott volna.”

Könyeket sirt az öröm . . . Sok évszázados keserűség öröme vált . . . Esküre emelkedék a köz . . . Bátoraság ragyogott a szemekben s büszke dac tilt minden homlokokon.

Szebb, fenségesebb nappal, erkölcsi erőben méltóságosabb ünneppel, rajjongóbb áhitattal, mélyeségsőbb, bensőbb imával nem áldozott még nemzet a szabadság és hazaszeretnek, mint akkor, 1848 március 15-én.

Fájdalom, mintha a gondviselés csak azért adta volna a boldogság és örömmámor napjait, hogy erőt adjon a reánk zúduló szörnyű tragikumhoz. Pedig ugy látszott, hogy amírt hosszú időn át hiába küzdötték nemzetünk jobbjai, most valóra válik.

Leiki szemek előtt elvonulnak a testvéri ölekezésben összeforrott milliók . . . Mintha látók még a mi teremő bölcseséget, hogy a már kitörni készülő vihártól reszkető földön miként alkotják meg kevés napok alatt évszázadoknak irányt adó nagy közjogi törvényeinket . . .

Mintha hallanók Kossuth apánknak a végesen tornyosuló vihar felhőiben profétai fenséggel egyetértésre intó szavait: „Bármiként különbözzenek is a vélemények e hazában, a haza szent szeretete, a hazaszeretnek, önállóságának, szabadságának olyan érzete, hogy ezért utolsó csepp verét kész legyen feláldozni, közös kötelme mindnyájunknak.

Mintha hallanók örök érzésű megnyilatkozását, midőn a honfűl lelkesedés erejét hirdeti: Csak egy pontot adjon az Isten, amelyre támaszkodva mondhamass, hogy a nemzet lelkesülni fog és én nem desparalok jövője fölött.”

Azután felzúg a vihar . . . Szemeink előtt szaggatott csataképek vonulnak el . . . Könnyes szemekkel a puskapor felszakadó füstjén, vérözönön, lángokon át látjuk rohanni harci főlíteneinket, halált osztó hősöknek egész légiót.

Dicső szép álom! Megrázó tragikumokban is leirhatatlanul szép csataképek; erkölcsi nagyságukban fenséges jelenetei az önfeláldozó vértanúságnak mint a hazaszeretnek templomához megfestett oltárképek tűnnek elénk . . . S mindent, mindent bitorra festett a győzelem, a harci dicsőség fellobogó lángja.

Még szemünk előtt: a szurony erdő. Kardok éle villog. Piros vér patakzik. Dalás férfi had, nyomában hősi ifju csapat átszellemült arccal, az üdvözültek mosolyával rohannak vészbe, halába.

Azután hirtelen ránk borult az éj! Jött a nemzeti vértanúság vonagló fájdalmas évtizede. Jött az aljas hitzegő jogúprás, ocsmány gyilkosságokban, kéjlgő önkény nemzetirtó dühögése.

De ne bolygassuk a még be sem hegedt sebet, melyre a magyar nemzet esélyessége fátlyolt borithat, de nem felédhet póha.

Még az önbajával, vagy önzésével elfoglalt

Európa is megdöbbenve látta, hogy annyi fényt, annyi erőt, annyi lelkesedést, jobb sorsra méltó nemzeti nagyságot elnyeltek az önkény sötét hullámai.

A nagy korszak legendás eseményeivel együtt a múlt. Tova ragadta az idő! Lassan, lassan elhagynak bennünket azok, akik annak szereplői, szemtanúi voltak.

E nagy korszaknak a történetírás teoriája szerint mi nem lehetnénk illetékes bírálói.

Bonckés alá venni az eseményeket; megkeresni a történetek rugóit; vizsgálni azok hatását, egymásra vonatkozásukat; mérlegelni a vezérek befolyását kortársaikra és viszont; szétválasztani a véletlent a nemzeti lélek és akarat törvényszerű érvényesülésétől, — hideg tisztalítást, az eseményeken kívül állást, a szív beszédétől nem zavart elfogulatlanságot s észmüködést igényel.

Am ha derült felhőden éjen elmerülz a mennyből csillagsokaságának szemléletében, szükség-e ismerne a bolygók járását, vonzásuk törvényeit ahhoz, hogy lelkedet betöltsse a végtelenség sejtélmény csodálatát.

Ha terhes, sötét felhők ereszkednek alá az ég magasáról, villámok cikáznak s'a földet megérintő mennydörgés harmonája szól, kell-e ismerne a felhőképződés, légköri villamoság teoriáját ahhoz, hogy lelked betelje a Mindenség mérhetetlen öröknek bámulatával.

A teremés végtelen nagyságát, mindenható erejét, szépségét imádkozó hódolattal csodálhatjuk akkor is, ha a részletekbe el nem merülve a nagy egésznek varázsa alatt állunk.

Igy van a mi lelkünk az 1848 március 15-ében szymbolumot bír, nagy nemzeti korszakkal. Mi nem bírjuk, de meghódolunk előtte. Nem kivül, hanem még benne élünk.

Mi nem magyarázunk azt a nagy időt, a melynek minden kincse, minden értéke, minden vívmánya szent örökség jogán a miénk; nekünk e megszentelt emlékeket híven megőriznünk, szerezni, értéket lelkesednünk, bennünk élnünk a fényes példákat követnünk kell.

Vannak hazai történelmünknek tán dicsőségesebb, fényesebb lapjai. Szt. István, Szt. László, Nagy Lajos, Mátyás korára búszkék vagyunk. El tudjuk képzelni nemzetünk akkori fényét, dicsőségét és hatalmát. De ez a fény, ragyogás csak hideg ragyogás, mint a csillagoké. Ragyog s tán irányít is, de nem melegít. Lélekben bennünk élni, rajtuk tettekre gyulni alig tudunk.

Március 15-ike izzó lángforrás, mint a nap, amelyből minden magyar szív hevet, melegséget, lelkesedést és erőt merít. Közöttünk élő erkölcsi hatalom, mely példáz, tanít, oktat és nemeseit. Kétségeinkben ide fordulhatunk tanácsért, küzdelmeinkhez erőért, bátorságért és kitarásért. A haza és nemzet javát célzó alkotásainkhoz ihletért. Kisértések idejében hozzá fordulhatunk a nemzet örök eszményeit szolgáló önzetlen hazaszeretett. Onnan tanulhatjuk meg a honfiak testvér hűségét. Visszavonás és testvérharc helyett, mely a közös ellenségnek meztelen mellett, tárt kapukat nyit, magasabb, nagy céloknak egy szív, egy lélekke forni tudó közös szolgálatát.

Az a kor, az az idő, amely törhetetlen ragaszkodással, rajongó ihlettel csüngött eszményein, amely eszmékért élni-halni tudott, ahol az önzetlenség s önfeláldozás lelki szükség volt, ahol a haza szent szerete uralkodott a milliók szívében s ez világított a közélet küzdelmei fölött: lelkében és tetteiben jobban megközelítette Isten képét s közelebb volt a nemzeteké tentartó örök erkölcsi hatalom forrásához.

Hajtsuk meg hát a mai ünneplésünkön fejünket azok lélek-nagysága előtt, akiket akkor igazaink kiküzdésére küldött a gondviselés.

Legyen szent a munka, amelyet honszerelmük forró ihletéből végezének.

Legyen szent minden gondolat, amely az ő nagy lelkükből fakadt.

Legyen szent a hazai föld, amelyet lábaik tapodtak s amelyet áldottá tett és megszentelt a hazáért s szabadságért elvérzett hősök és vértanúk pora.

Legyen szent a nagy idő, amelyben ez a fenséges nemzeti küzdelem lefolyt.

De megszentelt legyen a vizsámemlékezés is, mely évről-évre hódolatteljes, kegyeletos és

hálás ünneppel áldoz a nagy idő dicsőséges szellemek.

Szálljon apákról fiakra, nemzedékről nemzedékre március 15-ének teremő, munkáló varázsa. Ne hagyja elcsüggedni, közönybe merülni, kiváló lelkesedésben fásultta lenni, ne hagyja nyugodni a magyar szívet, míg kitartó, hosszú küzdelmeink és szenvedéseink jutalmul eljön majd egy új március 15-ike, új nemzeti hajnalhasadás: az igazán független, ősi jogait önjárára, önkézésben tartó, virágzó, boldog és szabad Magyarország hajnalhasadása.

UJDONSÁGOK.

— A politika nálunk. Kaszinókban, társaságokban folyik még csak a kortesélet, a mikor az emberek nevetve ijesztetik egymást, hogy így lesz, hogy úgy lesz. De hogy még ez idő szerint sehogysincs, azt mindegyikünk nagyon jól tudja. Hogy Zichy János gróf egész bizonyosan nem lesz Székesfehérvár képviselőjelöltje, azt a politikában különféle vélemények is egyformán tudják már. Ennek közzelfogható bizonyossága az is, hogy Zichy János gróf Pécs város felajánlott jelöltségére kimondotta már az igent. S ha még azonfelül Szabadbárándon, a régi kerületben is felléptetnők, a hol eddig ugyiszlva mindig egyhangulag választották meg, több áldozatot, több jelöltség elfogadását még a legjobb barátai s a legnagyobb ellenségek is kívánhatnák tőle s a mint tudjuk, ő volna az első a ki tiltakoznék ellene.

Hogy ki lesz a jelölt, azt bizony kevésbé lehet még tudni. Emlégettek egy darabig Plossék Ferencet, a kedves emlékü pénzügyigazgatót, a ki az egyik lapban igen meleg szavakkal hívta fel magára a közfigyelmet, hanem a közóhaj aztán mégis csak másfelé hullámozott.

Legújabbban Eszterházy László gróf sárosi nagybirtokos nevét emlegetik, még pedig kitűnő sorban azért, mert Eszterházy gróf vótársa Khuen Héderváry grófnak, a kivel két Teleky grófnót vettek körül s így azok, a kik a nagyobb befolyás elve alapján akarják Fehérvár jövődjét biztosítani, boldog reménységgel néztek az új csillag felé. Eszterházy gróf a napokban városunkban is járt és erősen hanguloyozta, sőt törvénykönyvek paragrafusai alapján is fejtegette, hogy a Khuen-Héderváry kormány álláspontja teljesen a törvényre támaszkodik.

A vidékről csak azt az értesítést kapjuk, hogy Hadik János gróf seregélyesi nagybirtokos, volt belügyi államtitkár, val. b. t. tanácsos nem Héderváry gróf programjával, hanem pártonkivüli programmal óhajtt fellépni. Vagyis a gróf azonosította és azonosítja magát Andrássy Gyula gróf politikájával. A puhatólások ebben az irányban folynak a kerületben.

— A Jézus Szíve temploma ügyében kibocsátott felhívásnak újabb eredményeként jelezhetjük, hogy az örökklampa elkészítésére hamarosan hárman is ajánlkozott. Erzsébet Amália kir. hercegnő, Zichy Lujza grófnő és Erős István ur Löcsről, a ki 120 koronát volt szives följánlani. A két utóbbit természetesen nem veheti a bizottság igénybe, hanem más alakban kéri a templom javára. Másrészt Zichy Lujza grófnő által Lamberg Henrikné grófné 50 koronát és Berghammer József ur 20 koronát voltak kegyesek a belső berendezésre ajándékozni.

— XVIII. fiharmoniai hangverseny. Március 19-én ismét kiváló élvezetben lesz része Székesfehérvár zenekarátainak. A derek fiharmonikusok ugyanis az egyesület magas védőgasszonyának, a városunkból végleg eltávozó Liechtenstein hercegné, Erzsébet Amália főhercegnő 6 cs. és kir. fensége tiszteletére szombaton, este fél 9 órakor a Szent-István Teremben búcsu hangversenyt rendeznek. Az egyesületi zenekaron kívül közre-

működik még Pichler Annuska urhölgy és az V. honvédkerületi zenekar, Frycsaj Richard karnagy vezetésével. A hangverseny műsora a következő:

1. Búcsu szimfonia Haydn. Allegro assai — Adagio Menuet — Fimale (Presto — Adagio).
2. a) Ének. (Philipp István: alkalmi szövegére) énekl. zenekar kísérettel: Pichler Annuska. b) „Almodozás.” c) Erzsébet főhercegnő korinói (hangverseny stílusban) Frycsaj.
3. a) Búcsuzó beszéd. Az egyesület nevében tartja dr. Kuthy József egyesületi elnök; b) „Hódolati zene” nagy zenekarra, Dörák.

BÚCSUZÓ.

Koronás főlk méltó unokája!
Dokos erőnyelű ékes, jó mint ő,
Ki egykoron Warburgból szállt alá:
Csodás rózsát tiltkon hintandó.

Aldó szavakkal búcsúztál és Alba,
Amely soká volt csendes otthonod;
Gondolj reá, mit szót e röpke dalba,
Ha majd porát többé nem taposod!

Megszentelt föld ez, hős királyi vérel,
Melynek egy csöppje Banned is kering;
Nekünk e csöpp egész szivedet ér fel,
Hittünk ez: így tartak előidek.

E drága vért s a búvós, szent nevet,
Mely hozzánk fűz, ő, ne feledj.
Gondolj reánk; Isten Velel! Isten Velel!

Philipp István.

A zeneegyesület elnöksége tisztelettel kéri a közönséget, hogy a fenséges védnöknek megjelenésére való tekintettel helyét a teremben már egynegyed kiloncor el foglalt, a hangverseny végeztével pedig Ó Fensége távozását bevárni kegyeskedjék.

A műsor gondos és alkalmasszerű összeállításáért már előre is köszönetet mondunk s különösen nagy érdeklődéssel várjuk kitűnő karnagyunk saját szerzeményeinek előadását. A hangverseny iránt igen nagy az érdeklődés; úgy, hogy már csak a hátulso sorokban kapható ülőhely. Egy ó koronás zályezések a második sorban lemondás következtében visszamaradt. Az érdeklődők forduljanak Schmelzer Jákó egyesületi pénztárnokhoz.

— Beszámoló. Etyeken folyó hó 13-án d. u. 1 órakor tartotta beszámolóját Csontos Andor, a váli kerület függetlenségi párt országgyűlési képviselője. Igen nagy számu választópolgárság gyűlt össze a beszámolóra, mely nagy éjlenések közt folyt le. Czimbál Ferenc, az ottani függetlenségi párt elnöke lelkes szavakban kérte polgártársait, hogy a következő képviselőválasztáskor ismét sorakozzanak a függetlenségi zászló alá s képviselőjüké ujra Csontos Andort válasszák. Csontos Andor a jelöltséget nagy éjlenések közepett el is fogadta.

— Március 15. A függetlenségi kör gyönyörűen sikerült ünnepléjén lelkesedett a független eszmék diadalmas első napjának emlékünnepén. Örömmel jelezzük, hogy a múlt évekhez hasonlóan, az intelligencia nagy számmal vett részt az ünnepen. Az ünnepi szónok Kerekes Lajos dr. városi főjegyző volt. Eddig is ismerték Kerekes Lajos szónoki talentumát, kiváló esztétikai tudását, de bátran mondhatjuk, — mint a kik ismerjűt — hogy a március 15-ikhez hasonló siker még az ő gazdag sikerei közt sem találunk. A beszédnek úgy külső szépsége, mint belső igaz értéke annyira elragadta hallgatóit, hogy szinte percekig ünneplétek Kerekes dr. A szép beszédet egész terjedelmében közöljük számunkban. Utána felkösztöntöket mondtak még: Saára Gyula dr. az ünnepi szónokra, Nagy Ignác dr. Manndorff Géza báró orsz. képviselőre; Manndorff Géza báró a választókra, Bihai Ferenc az öreg honvédekre, a kiknek nevében Fojor István öreg honvéd köszöntö meg az ünneplést és különösen Saára Gyula dr. nagy jószágát, a ki mint az előző években, most is vendéglát, látta őket. Csöppentky Mihály dr. Saára Gyulát, mint a kör elnökét, Saára Gyula dr. Nagy Ignácot, mint a kör első elnökét s a hetvenes évek óta lelkes elharcosát, Nagy Ignác a függetlenségi eszméhez hű polgárokat köszönti fel. Nemeth István a függetlenségi eszmék diadalára írtve poharát, Manndorff Géza bárót, mint a legközelebb megválasztandó képviselőt ültette.

— A türelők közgyűlése. A székesfehérvári önkéntes tüzoltó-egylet folyó hó 20-án, azaz fél 11 órakor tartja rendez évi közgyűlést a tüzoltó őrtanya nagytermében.

— A népakademia virágvasárnap utolsó előadását tartja, amely alkalommal a „Daiárdisták” című három felvonásos vígjáték kerül színre. A szép sikerrel biztató előadásra a jegyek nagy része már elkel.

— A Szabad Liceum ez évadban utolsó előadását március 20-án (most vasárnap) d. u. 5 órakor tartja, amely iránt máris nagy az érdeklődés azok körében, akik tudják, hogy ezen záróelőadásnak még a szokottnál is gazdagabb műsora lesz. (Monolog, dialóg, ének, zene, kuplé, szindarab, stb.) Megjegyzendő, hogy az előadandó kitűnő vigiátékban az ebből az alkalomból Székesfehérvárra ránduló Krajcs Ernő, a műkedvelő gárda ezen kiváló tagja is szerepel. Jól teszi, aki siet jegyét mielőbb megváltani, mert valószínűleg hamar elkapkodják.

— Adomány. Nagys. Kuthy József dr. főigazgató ur, néhai Kuti Márton kanonok hagyatékából két drb. 10 koronás aranyat adott a belvárosi el. fiúiskola két jóra való rk. tanulójának, husvétí ajándékkul. Köszönetet mond érte Wagner A. vezetőtanító.

— Halálhír. Özv. Petrásch Vilmosné, szül. Strausz Janka, néhai Petrásch Vilmos, a Lambert-uradalmak főhercegnének özvegye folyó hó 15-én hosszas szenvedés után Mórton 76 éves korában elhunyt. Temetése ma délelőtt 11 órakor volt nagy részvét mellett.

— Zarándok-út Lourdesbe, Rómába és Lotrebába. A zarándoklat április 4-én és augusztus 24-én Bécsből indul ki; utirány: Wien, Billach, Pontafel, Mailand, Marsella, Lourdes, Nizza, Genova, Pisa, Róma, Loreto, Bologna, Padua, Pontafel, Billach, Wien. Az érdeklődők részletes útmutatást és programot főtisztelendő Semmelhofer Ferenc plebánus úrnál kaphatnak, Waidmannsfeld, Alsó-Ausztria; továbbá Gradl Antal úrnál, Wien, Operngasse 10.

— Uránia. A belügyminiszter körrendeletet bocsátott ki valamennyi megyei és városi törvényhatóságához, amelyben az Uránia előadási engedélyével foglalkozik. Tudomásomra jutott, mondja a rendelet, hogy a budapesti „Uránia Magyar Tudományos színház” és 26 vidéki fiók intézetének előadási engedélyének megszerzése elé gördítettek. Minthogy az említett színház a közönség szellemi művelődésének szolgálatában áll, elrendelem, hogy az 1901 évi augusztus hó 4-én 64573 sz. körrendelet 6. §-ának szem előtt tartása mellett előadási engedély a szóban forgó előadásokra megadassék.

— Névváltoztatás. Márton József, Lajos, Károly, Mária és Ilona mohai illetőségű székesfehérvári lakosok vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel Simon-ra változtatták.

— Rendelet az Iparhatóságokhoz. A kereskedelmi miniszter valamennyi másodfokú iparhatóságához egy rendeletet bocsátott ki, melyben körülbelül a következőképp intézkedik:

Több oldalról panasz tárgyát képezte, hogy az iparhatóságok felfogása és gyakorlata nem egyöntetű abban a tekintetben, vajjon a más községbeli kekmefestő és vegytisztító iparosok, illetve megbizottjaik kötelesek-e külön iparigazolványt váltani oly esetekben, midőn az idegen kekmefestő ipara, kekmefestésre illetve vegytisztításra vonatkozó megrendeléseinek részére való felvételénél valamely más kereskedőt biz meg, illetve jelöl ki.

A gyakorlat egyöntetűsége s az illető törvények helyes értelmezése érdekében figyelemzetem az iparhatóságokat, hogy a fenti esetben ama kereskedő, aki a megrendelést a más községbeli kekmefestő vagy vegytisztító részére átveszi, e címen külön iparigazolvány váltására nem kötelezhető.

Az illető más községbeli kekmefestő, illetve vegytisztító még kevésbé kötelezhető, hogy azon községre nézve, ahol megrendelések átvételére céljából képvisellellettel bír, — újabb iparigazolványt szerezzen.

A miniszter ezen rendelkezést azzal indokolja, hogy a helybeli iparüző (kereskedőnek) ezen eljárása nem képez olyan külön ipari tevékenységet, amelyre vonatkozólag új iparigazolvány váltása szükséges lenne. A rendelet az összes, a megye területén levő I fokú iparhatóságokkal közzendő.

— Ebzárlat. Mint megirtuk folyó hó 9-én egy kőbor eb találtott a város területén, mely a budapesti m. kir. állatorvosi főiskola kórbonctani osztályán megvizsgáltatván, veszettnek állapított meg. Reó István rendőrfőkapitány a baj eselleges tovább terjedésének megállítására céljából március hó 14-től bezárólag 1910. április 22-ig számitandó 40 napi ebzárlatot rendelt el. A közönséget saját érdekeiben figyelmeztetjük a rendelet szigorú betartására.

— A honvégy áldozata. A mult esztendő folyamán Kuntler József csizmadianál tolvajok jártak, elemelve több értékes holmit. Kuntler feljelentette az esetet s rendőrség nyomozása csakhamar kiderítette, hogy a tettes gyópós Horváth István nap számos, segítőtársa pedig Kelemen István. Horváth idejekorán megugrott Fehérvárról, de nemrég visszavágyodva ősi honába, újra megjelent városunkban, mire az éber rendőrség elfogta és a bírósághoz átkísérte.

Angol-kór

tönkre fog tenni az Ön gyermekének egészségét, ha nem tesz ellene gyorsan valamit.

SCOTT-féle EMULSIÓ-ja

megszünteti az angolkórt, megerősíti a csontokat és egészségessé hussal borítja azokat.

Azonfelül, és ez az, a mit tapasztalt szülők teljes értéke szerint meg tudnak becsülni, — semmi nehézséggel nem jár a kis szenvedőt rábírní arra, hogy a

SCOTT-féle Emulsió-t

bevegye, mert kellemes, tejfeles íze van. A gyermek megemészti, még ha a tejfőt undorodik is.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

a legkiválóbb.
Egy eredeti üveg ára 2 k. 80 fillér.
Kapható minden gyógyszerárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle mádszer véglegesül — a halast — kérjük figyelembe venni.

— Csaló. Március 14-én megjelent Fazekas Rozália pátkai illetőségű nő Szajkó Józsefné Deák Ferenc-utcai lakosnál. Azzal állított be, hogy Szajkóné leánytölt, aki a Cséri pusztán lakik, fontos üzenetet hozott. A kedves hírmondót északára természetes szívesen látták, másnap Szajkónéknak valami dolga akadt a városban, s vendégét egyedül hagyta a lakásban. Fazekas Rozália felhasználta a kínálkozó alkalmat s a szobában levő szekrényből különféle női ruhát ellopott. A 60 korona értékű holmival azután megszökött.

Idegen szavak és nevek sötétára Kelemen Bélától csinos vászonkötésben 4 koronáért kaphatók, Klücker Péter cs. és kir. udv. könyvkereskedésében Székesfehérvárott.

— Szerencsétlenségek. A Csórhoz tartozó Réti kőnyarban dolgozó Csörgő János 54 éves kőmunkás. Hétfőn munkaközben egy nagyobb kő oly szerencsétlenül gurult lábára, hogy mindkét lábázcsontrját eltörte. A szerencsétlenül járt munkást beszállították a Szt. György-kórházba.

Vida Pál 60 éves szerencsenpusztai béres f. hó 11-én leesett kocsijáról s jobb fület teljesen összetépte.

Susánszky Ferenc 43 éves sárszentmihályi lakos folyó hó 15-én szőlőkarókat szállított s a rázószekérről lecsuszva oly szerencsétlenül bukott e köves útra, hogy kulcsosontrját eltörte. Őt is beszállították a Szt. György-kórházba.

— Elfogott betörő. Szalai Károly cipészegéd ez év január havában behatolt Virág Jánosné Sütő-utca 19. sz. alatti lakásba s onnét több férfi és női ruhát ellopott. Az így szerzett holmit egy itteni zálogházban elzalogosította s a kapott pénzzel megszökött. Azóta több helyen követett el hasonló betörést és mindig sikerrel.

A budapesti rendőrség végre kinyomozta és letartóztatta.

— Tolvaj cigánylány. Az enyingi kir. járás-bírósnál feljelentették Forgács Mária polgárlakost, aki fájának nemes hajlamait követve 1910i január havában Kovács György mezőszentgyörgyi lakos záraitán szobájából egy pár 10 K értékű női cipőt és egy 8 K értékű alsó szoknyát el emelt. Továbbá Majsai Józsefné, szül. Orbán Erzsébet szintén ottani lakos nyitott udvarából a kerítésről 4 drb. törülközőt is ellopott állított 5 K értékben. A 23 korona bevasalására valószínűleg sokáig várhatnak Mezőszentgyörgyön.

Öreghegy, Fiskálisdűlő 912 sz. villa (Makay szálló mellett) 3 szobával, május 15-től kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

A mélyentisztelt

hölgyek figyelmébe!

Ha fáj a feje és korpás!

Ha hull a haja és zairos!

mosassa fejét a legjobb gyógymóddal kamilla-, kátrány-, Schanpoöing-kivonattal.

Hülés kizárva Olcsó árak.

Maniküre kéz- és körömápolás.
Hajfestészet, hajszőkítés minden színben.
Ondolation — hajbullaómozás!

Iff. Koronafi Károly,
női fodrász, — Nádor-u. 13.

Külön hölgyterem,
bejárat a kapu alatt.

Alulírt légszeszgyár igazgatósága a legjobb minőségű sziléziai darab kőszénből előállított

Coakszának

métermázsája 4 koronáért a légszeszgyárban ajánlja azon kedvezmény mellett, hogy aki 3 métermázsát, vagy ennél nagyobb mennyiséget vesz egyszerre, annak a légszeszgyár a saját fuvarán a coakszot helyben a házhoz (a ház kapujáig) szállítja fuvardíj nélkül. Az ugyanazon kőszénből előállított

Kátrányának

métermázsáját pedig 6 koronáért ajánlja szintén a légszeszgyárban, előleges készpénzfizetés ellenében. Vagon rakományként külön megjegyzés szerint. Kátrányunk nagyon alkalmas szőlőkarók festésére és minden-nemű fa konzerválására.

Székesfehérvári légszeszvilágítási társulat igazgatója.

MR. A. Z. V.

Hirdetéses jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban, Szt-István-ter.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdába Székesfehérvárott.